

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

In conuersione hæreticorum quomodo procedendum. C. XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

Deum ignorantiam mundi. Et ita S. Chrysoſtomus
procedit. in epist. Rom. cum exemplo Pauli exci-
taret alios ſeculares, vt informet ad bonos hone-
ſtaſq; mores vxorem, liberos, amicos vicinos: Subdit:
Neque verò mihi quiſquam dicat, rudis ſum & impe-
ritus: Petro nihil indoctus, Paulo nihil imperitus &
hoc ille proficebat (2. Cor. 11.) nec eum hoc ſaten-
tem pudebat: Eſt imperitus ſum ſermone, non tamen
ſcientiâ. Sed tamen hic imperitus, ille indoctus ſexcen-
tos Philoſophos ſuperarunt, ſexcentis Rhetoribus obtrun-
tatur: et ſuo ipſorum ſtudio, propenſaq; voluntate, &
Dei gratiâ omnia peragentes. Quamnam ergo vſur-
pationis deſenſionem, qui ne vixit quidem nominibus
capitibusq; ſufficimus ac ne his quidem, quibuscum ha-
bitamus, viles nos preſtamus: Cauſario hoc & excuſa-
tio neque enim inſcitia & imperitia dicendi munus
prohibet, ſed ſegnitias ac ſomnolentia. Hac igitur ſom-
nolentiâ excuſa, cum omni ſtudio membra domeſtica
curanda ſuſcipiamus, emixq; amplectamur, vt cum
hoc in vitâ magnam tranquillitatem aſſequamur, pro
noſtro erga Deum timore, neceſſarios noſtros ad mo-
rum rectitudinem componentes: tum in ſutura inſini-
torum honorum participes efficiamur, gratiâ & ſum-
mâ erga nos benignitate Domini noſtri Ieſu Chri-
ſti.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

In Conuerſione hereticorum quomodo pro-
cedendum.

487. Pro conuerſione hereticorum ſint nobis
cordi Monita data à P. Petro Fabro, de qui-
bus hæc habet Oſland. lib. 4. hiſt. Soc. n. 92. refe-
rens epistolam P. Fabri ad P. Laynez. Iſi qui pro-
deſſe velint huius aratis hereticis, Primam videndum
eſt, vt magnâ aduerſus eos caritate preſent, eoſq; dili-
gant, pulſis ex animo cogitationibus illis, quæ quo-
quo modo illorum apud nos exiſtimationem mi-
nuant.

Proximum eſt, vt eorum nobis animos voluntateſq;
captemus ſic vt ij viciniſſimos ament, & de nobis opti-
mè ſentiant. Id facile conſequemur, ſi eos comiter allo-
quamur, & in familiari ſermone de iis dumtaxat a-
gemus, de quibus inter vtroſque conueniat omni alter-
catione ſublata, vbi pars videlicet altera alteram vi-
deatur abicere, vel deprimere. Agendum quippe iis de
rebus eſt prius, quæ voluntates conglutinent atque con-
iungunt, quàm de iis, vbi ſententiarum inter ſe pugnan-
tium diſſimilitudo naſcatur. Quoniam autem hæc Lu-
therana ſectâ filiorum eſt ſubtractionis in perditionem,
& prius in eis rectè agendi pietas, quàm recta fides ex-
tinguitur, faciendus eſt gradus ab iis, quæ pertinent ad
rectè ſentendum, de moribus operibusq; ſuſceptæ fidei
conſentaneis. Si quem igitur ſuſcipimus curandum, qui
non modò prauitatis erroribus, verum etiam perditis
moribus ſit imbutus, omni inſinuatione vtendum, vt eum
auocemus à viticiis, priuſquàm verbum vllum de prauis
ſuis opinionibus faciamus.

Quoniam autem in cæteris Lutheranorum errori-
bus iſt eſt ſermè communis, vt humanas actiones & ſa-
cta ſuis meritis ſpolient, contemptiq; rectè factis om-
nia in fide reponant, idcirco faciendum nobis eſt, vt in
eorum congreſſibus atque colloquiis, ab operibus ac rectè
factis progrediantur ad fidem, iſis perpetuo ſermonibus
inferendis, quibus eorum ad amorem ſtudium excitentur.
Vt cum negat hereticus Eccleſie licere, propoſitâ
capitalis peccati penâ quenquam alligare palmodie vel
liturgia, tum iſti adhibenda eſt cohortatio per acris, quâ
cum ad orationis ac Miſſæ, tum ad alia huiusmodi inci-
retur officia: quoniam iſte ab audiendi rectè ſacri, pſal-
lendiq; pietate, certis ſtatutiſq; temporibus prius exci-
dit, quàm à fide.

Obſeruandum eſt autem ſanè diligenter id, in quo
Lutheranorum duces miniſtriq; niti ſolent, cum aduer-
ſus Eccleſie præcepta ſanctioneſq; Patrum ſuos tuentur
errores: id autem eſt, nimia imbecillitas virium ad ob-
temperandum ac tolerandum aliquid propter Deum,
ita vt eis Eccleſie leges atque præcepta ſupra vires m-
nimeq; ferenda videantur. Quocirca ad iſtoſ man-
dos & erigendos, plenâ ſpiritu cohortatione opus eſt, vt
in ſperu redeant & conſidere incipiant, fore, vt & ipſi
queant, non modò quicquid imperatur, verum etiam
longè maiora Deo adiuuante præſtare. Atque hic ego ſic
exiſtimo, ſi quis efficacitate doctrine, atque ardore ſpi-
ritus perſuadere Lutherò poſſet, vt excuſis ex animo
prauis ſuis opinionibus, (vixebat enim tunc Luthe-
rus) & recepto Religionis ornatu, ſeſe alaeri quadam
parendi voluntate, ad ea quæ imperantur explenda &
facienda conuerteret, fore vt eo ipſo, nullâ adhibita con-
certatione hereticus eſſe deſineret. Quamquam iſtus
quidem maiorem quandam vim copiamq; ſpiritus de-
ſiderat, & multo igne Diuino opus eſſet, vt ad hanc ille
ſubmiſſionem animi ac tolerantiam, conſimileſq; vir-
tutes, quæ tanta hominis mutatio poſtulat, perueniret.
Quod quoniam ſine præcipuâ quadam Dei ope perdi-
tis in hominibus, & iam prorſus euerſis, fieri nullo mo-
do poſſeſt, idcirco perexigua ſpes eſt etiam, ac pene nulla,
reducendi id hereticorum genus ad ſanam men-
tem.

Quamuis autem nullis aliis ſermonibus atque col-
loquiis, niſi de inſtituenda rectè vitâ, de virtutum pul-
chritudine, de orationis ſtudio, de ſupremo vitæ die, de
æternitate gehennæ, deq; aliis huiusmodi rebus, quæ vel
ad emendam Ethnicorum vitam, pertinent, cum
hereticis congrederetur, ne illo multò magis eorum a-
nimis ac ſaluti conſuleret, quàm ſi eos auctoritatum vi,
& rationum copiâ conaretur obruere. Denique ſum-
matim, vt dicam, id hominum genus, cohortationibus
& opportunis monitis eget, ad componendos mores ſuos,
& ad ſuſcipiendum metum pariter & amorem Dei,
amoremq; benefactorum, vt hac veluti medicinâ, ſuis
illi imbecillitatibus medeantur, ſaſtidiq; rerum diu-
inarum, & euagationibus mentis innumeris, quibus in-
ter cætera mala morboſq; laborant, qui non continuè
mentis apicem intelligentiamq;, ſed prius pedes ma-
nuſq; tum animi tum corporis, petunt &c.

Hæc monita pro his temporibus non ſunt
tam amplè accipienda, vt ſunt tradita à P. Pe-
tro

tro Fabro. Cuius tēpore cū fuerit initium Lutheranae heresis, ad quā Catholici, ob vitā dissolutā & sceleratā licentiam à Luthero exhibitā, per solius fidei ad salutē aeternā sufficientiam impiē commendatā, desecēbant, merito P. Faber adeo inculcat commendanda iis bona opera, tanquam fontem & causam ab eis neglectam, vel excusam retinendā recte fidei: sed nunc alius est hereticorum status, non ideo enim facti sunt heretici, quia malē uiuentibus placuit fides, præbens malā vitā perseverantiā, sed quia in heresi sunt cum lacte enutriti, & nunquam fuerunt Catholici. Quocirca etsi his quoque in quavis occasione parte proficit audire, ad morum persuadendam probitatem materias spectantes, tamen necessariō adiungenda est tractatio, rerum fidei controuersarū. Quae ut sit utilior, hæc obseruanda sū adeo.

489. *In primis*, Non perstringantur verbis aculeatis & punctoriis eorum Ministri seu Prædicantes. Talis enim verborum acrimonia, expellit beneuolentiam auditorum hereticorum, quae magis necessaria est, quam oratoribus, iuxta Rhetorum præcepta de Exordio Orationum tradita.

490. *Secundō*, Non asperitate verborum, sed rebus ipsis inducendi sunt Auditores ad non adhibendam fidem suis Doctoribus. Quod his capitibus assequi poterunt. *Primō*, si ostendatur eos præcludere viam ad caelum suis doctrinis, & omnem profus spem salutis aeternae eis præcidere, dum docent, non posse à nobis obseruari Dei mandata, quae ad consequendam salutem esse necessaria Christus ostendit, pio adolescenti quærenti viam ad caelum Matth. 19. 17. Et descubendo extremi iudicii statum, in quo ob solam bonorum omissionem operum, Christus prædixit, multos damnatum iri ad ignem aeternum. Hac accedit & aliud dogma honestati morum eorum derogans. Si enim mandata seruati non possunt, ergo nulla vxor, nulla virgo, inter eos est casta, nullus dum peregrinatur maritus, fidem seruat vxori. Hoc enim mandatum seruatu est difficillimum. Quocirca & bonā famā spoliāt suos Ministri, & caeli aditum impossibilem illis faciunt, præsertim cū, ut ait Apostolus Heb. 5. 9. *Christus factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis*. Præterea cū doceant omnia nostra opera esse aliquo coinquinata peccato, quoad viuimus, & nullus sit post mortem, eorum iudicio, purgatorij locus, in caelum verò nullus sit aditus coinquinatis, teste Spiritu S. Apoc. 21. vlt. Nullus eorum caelos intrabit, quippe ad vltimum punctum vitæ coinquinatus in omnibus operibus, ac proinde etiam in opere ipso credendi, sibi esse condonata peccata. Accedit vita Prædicantium laxa laxior quam Turcarum, quam Iudæorum, qui stata habent ieiunia & carnis mortificationes. Cū tamen Christus dicat, *arctam esse & angustam ad*

caelum viam ac portam Matth. 7. 14. Quomodo autem Deus harum sectarum authoribus ac Euāgelij reformatoribus maius in didisset lumen, quam sanctis illis Episcopis veteris Ecclesiae, qui in exilatu & vitæ asperitate annos traduxerunt suos, in perpetuis orationibus, vigiliis, sanctimonia, per quae omnia, magis erant apti ad cognoscendam fidem, quam Prædicantes toti intenti rei vxoriae & familiae, nullā prae caeteris suis quibus, etiam virtutis specie insigniti.

Tertio, diligenter persuadendum est iis, Ecclesiam veram non posse errare in vilo dogmate fidei ac morum, tum quia non esset columna ac firmamentum veritatis, ut vocatur ab Apostolo 1. Tim. 3. 15. tum quia porta inferi præualerent aduersus eam, contra Christi promissionem; tum quia falsum esset aliud Christi promissum de Spiritu sancto venturo, & mansuro cum eis in aeternum (scilicet, cū Ecclesia, quam illi representabant, uti fundatores secundarij illius) tum quia falsum esset Spiritus S. promissum Ecclesiae Ephes. 4. 11. & sequi habituram eam tales Pastores & doctores duraturos ad consummationem Saeculorum & adificationem Corporis Christi, ac proinde vsque ad diem iudicij, quo consummabitur ædificatio Ecclesiae, quae est Corpus Christi, & futuros tales in sua doctrinā per quos ædificatur Ecclesia, ne possimus circumferri omni vento doctrine, & non fluctuemus tanquam paruu. Merito autem fluctuaremus ut paruuli, si illi possent errare tradendo publicam Ecclesiae doctrinam circa fidem & mores ac ritus Deum colendi. Merito circumferremur vento doctrinae, si possent ab illis publicè docentibus tradi falsa doctrina communis Ecclesiae toti.

Hoc fundamento iacto; si ostendatur falsitas (quod facilius est ostendere in vno quam in pluribus) hoc ipsum apparebit penes illos non esse Ecclesiam Christi, quae errare non potest. Quod si errauit in vno, facta est omnium reā, ut ait Iacobus Apostolus, de re simili loquens. Iacobi 2. 10.

Quarto, Hoc quoque instillandum est valde, Ecclesiam Christi etiam tunc dum latitabat ob persecutiones, esse facile inuenibilem ab iis, qui eise ex Gentilismo & Iudaismo aggregari vellent. Deus enim omnes vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 1. Tim. 2. 4. Hac autem veritas, est fidei doctrina. Fides autem est ex auditu. Rom. 10. 17. Ergo semper debent esse visibiles & agnoscibiles, qui possint veritatem fidei docere & audiri.